

Sygn. akt II CSK 39/15

## POSTANOWIENIE

Dnia 8 września 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Henryk Pietrkowski

w sprawie ze skargi W. B.  
przy uczestnictwie Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim  
o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym  
wyrokiem Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim  
z dnia 30 września 2009r., sygn. akt I C 964/08,  
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 8 września 2015 r.,  
na skutek skargi kasacyjnej W. B.  
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi  
z dnia 22 maja 2014 r., sygn. akt I ACa 1456/13,

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania  
i zasądza od W. B. na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii  
Generalnej Skarbu Państwa kwotę 3.600 (trzy tysiące sześćset) zł  
tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni oraz usunięcie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń nie satysfakcjonujących stron: Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398<sup>9</sup> k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie ujawniły się przewidziane w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. okoliczności przemawiające za przyjęciem skargi do rozpoznania.

Pełnomocnik powoda W. B. w skardze kasacyjnej wniesionej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 22 maja 2014 r. wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania oparł na przesłankach wskazanych w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 i 3 k.p.c.

Uzasadniając występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego autor skargi kasacyjnej sprowadził je do zdania składającego się z 25 wierszy o treści następującej: „czy dopuszczalne jest zanegowanie przez Sąd faktu przerwania biegu przedawnienia przez czynność zmierzającą do dochodzenia przedmiotowego odszkodowania na rzecz powoda z tego względu, że roszczenie powoda swoją podstawę znajduje nie tylko w nieuprawnionym wniosku o ogłoszenie upadłości „G.” S.A. w upadłości z siedzibą w G. w dniu 16 lipca 2005 roku przez Sąd Rejonowy w Piotrkowie Trybunalskim V Wydział do spraw Upadłościowych i Naprawczych w sprawie sygn. akt V Gup 6/06, ale przede wszystkim w sytuacji braku właściwego nadzoru tegoż Sądu nad prawidłowym tokiem postępowania upadłościowego i nie uwzględnia sprzeciwów powoda wobec kolosalnie zaniżonej wyceny nieruchomości, której wartość w sposób wadliwy została ustalona jako nieruchomość rolna bez uwzględnienia udokumentowanych badaniami geologicznymi pokładami wapieni o wartości około 50 mln. złotych i która to nieruchomość będąca własnością „G.” S.A. w upadłości z siedzibą w G.

była także obciążona hipoteką banku S.A. do kwoty 1,4 mln złotych i która to nieruchomości została sprzedana pod nadzorem Sądu za kwotę 67.000,00 złotych a więc wbrew jakiegokolwiek logice z ewidentnym pokrzywdzeniem interesów skarżącego nie tylko jako akcjonariusza spółki posiadającego 75 kapitału zakładowego i będącego upoważnionym do zgłoszenia roszczeń w imieniu pozostałych akcjonariuszy ale także jako poręczyciela zobowiązań spółki „G.” S.A. w upadłości z siedzibą w G. wobec Banku S.A. w W., a który to bank jako wierzyciel rzeczowy - hipoteczny poprzez brak nadzoru nad tokiem postępowania upadłościowego również zezwolił na sprzedaż nieruchomości po zaniżonej cenie - jako działki rolne - za kwotę 68.000,00 złotych”.

Przytoczone zdanie, abstrahując od jego składni, nie ma nic wspólnego z istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398<sup>9</sup> pkt 1 k.p.c., stanowiącym przesłankę usprawiedliwiającą przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Przez istotne zagadnienie prawne rozumie się problem o charakterze prawnym powstały na tle konkretnego przepisu prawa, mający charakter rzeczywisty w tym znaczeniu, że jego rozstrzygnięcie stwarza realne i poważne trudności (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 2013 r. IV CSK 53/2013, nie publ.). Należy nadto wskazać, że jeżeli w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołuje się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, powinien to zagadnienie precyzyjnie sformułować i wskazać argumenty, które prowadzą do rozbieżnych ocen (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r. II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11).

Podobnie ocenić należało stanowiące - w przekonaniu autora skargi kasacyjnej - zagadnienie prawne, polegające na kwestii: „czy zasadność ustalenia czy zawarty w pozwie wniosek o przekazanie sprawy do orzekania do Sądu innego okręgu niż Sąd Apelacyjny w Łodzi mógł spełniać warunki do jego uwzględnienia przez Sąd Apelacyjny w Łodzi z uwagi na:

- rodzaj, zakres sprawy, stopień skomplikowania sprawy, ilość postępowań w których uczestniczył powód, a także za przeniesieniem sprawy do sądu innego okręgu innej apelacji przemawiać mogą także inne względy;

- okoliczność pozbawienia powoda możliwości aktywnego i bezpośredniego udziału w sprawie z uwagi na jego chorobę,
- okoliczność potwierdzonego w toku postępowania zarzutu powoda możliwości stronniczego orzekania przez Sąd we własnej sprawie,
- zakres sprawy, jej wagę a także uzasadniony brak możliwości aktywnego udziału w sprawie powoda z uwagi na jego zły stan zdrowia,
- uniknięcie zarzutu orzekania przez Sąd we własnej sprawie tym bardziej, że za wyłączeniem od udziału w sprawie przemawiało naruszenie praw powoda potwierdzone orzeczeniem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w S. nr skargi [...] z dnia 10 kwietnia 2012 roku w sprawie B. sp. z o.o. z siedzibą w W. przeciwko Polsce, gdyż spółka B. sp. z o.o. z siedzibą w W. była ściśle powiązana z G. SA w upadłości układowej w G. i została zakupiona w celu współpracy dostawy wyrobów na rzecz spółki B. sp. z o.o. z siedzibą w W. co zostało szczegółowo omówione w piśmie z dnia 17 grudnia 2013 r. jako uzupełnieniu zasadności apelacji w toku postępowania w sprawie sygn. akt I Aca 1456/13 której uwzględnienie jest konieczne dla zrozumienia istoty sprawy - Karta 451 pkt 5 do pkt 10 - karta 453 verte
- uzasadniona obawa co do możliwości subiektywnego a nie obiektywnego procedowania w sprawie i braku merytorycznego badania przez orzekający w sprawie Sąd dokumentów załączonych do pozwu sprawy, okoliczność ustalenia nieprawdziwej daty powstania szkody - wynikającej z faktu ogłoszenia upadłości w dniu 15 lipca 2005 roku i braku właściwego nadzoru Sądu Rejonowego w Piotrkowie Trybunalskim nad tokiem postępowania upadłościowego G. SA w upadłości w G. w sprawie sygn. akt V GU 4/04 - co potwierdza stanowisko zawarte w piśmie z dnia 7 grudnia 2013 - karta 454 verte pkt 12 do końca".

Przytoczona „kwestia” nie zawiera nawet pytań; sprowadza się do niemających ciągu logicznego twierdzeń.

Rozważania przedstawione w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, w istocie stanowiące relacje z przebiegu postępowania przed orzekającymi Sądami, przepełnione są analizą stanu faktycznego.

Uzasadniając nieważność postępowania, pełnomocnik powoda stwierdził, że „w toku postępowania doszło do rażącego naruszenia art. 177 § 1 pkt 5 k.p.c. poprzez uniemożliwienie stronie aktywnego udziału w sprawie i prowadzenie postępowania także w sytuacji usprawiedliwionej nieobecności powoda na terminie sprawy - co skutkowało brakiem możliwości zajęcia stanowiska w sprawie (...)”.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że nieważność postępowania zachodzi, gdy z powodu uchybienia przez sąd przepisom postępowania, strona wbrew swej woli została faktycznie pozbawiona możliwości obrony swoich praw w istotnej części, jeżeli skutków tego uchybienia nie można było usunąć przed wydaniem orzeczenia w danej instancji i to bez względu na to, czy takie działanie strony mogłoby mieć znaczenie dla rozstrzygnięcia (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 15 lipca 2005 r., IV CSK 84/10, nie publ., z dnia 10 maja 2000 r. III CKN 416/98, OSNC 2002 nr 12, poz. 20, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 marca 2014 r. I PK 291/13, nie publ.). Pozbawienie możliwości obrony należy oceniać przy uwzględnieniu konkretnych okoliczności sprawy, bowiem „pojęcie niemożności obrony” może obejmować różne stany faktyczne, jednakże w grę wchodzi tylko wypadki, gdy strona rzeczywiście była pozbawiona możliwości obrony i nie działała w postępowaniu, a nie gdy mimo naruszenia przepisów procesowych podjęła czynności w postępowaniu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 marca 2008 r. II CSK 593/07). Z przedstawionych poglądów wynika, że wstępnym warunkiem nieważności postępowania są uchybienia formalne sądu, w wyniku których strona pozbawiona zostaje możliwości brania udziału w sprawie oraz zgłoszenia twierdzeń faktycznych, wniosków dowodowych oraz zarzutów.

Sąd Najwyższy w ramach bezpośredniej kontroli kasacyjnej bada jedynie nieważność postępowania przed sądem drugiej instancji. Badanie nieważności postępowania pierwszoinstancyjnego co do zasady wymyka się spod kognicji Sądu Najwyższego i może nastąpić wyjątkowo, w sposób pośredni, gdy skarżący w ramach drugiej podstawy kasacyjnej (art. 398<sup>3</sup> § 1 pkt 2 k.p.c.) zarzuca sądowi odwoławczemu naruszenie art. 386 § 2 k.p.c. przez nieuwzględnienie nieważności postępowania przed sądem pierwszej instancji (zob. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 1997 r., I CKN 825/97, OSNC 1998, nr 5, poz. 81;

wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 lutego 2005 r., III CK 323/04, nie publ.). W skardze kasacyjnej nie sprecyzowano, czy nieważność postępowania miała miejsce przed Sądem drugiej czy pierwszej instancji, nie powołano też zarzutu naruszenia art. 386 § 2 k.p.c.

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do merytorycznego rozpoznania (art. 398<sup>9</sup> § 2 k.p.c.).

Na wniosek Prokuratury Generalnej Skarbu Państwa zawarty w odpowiedzi na skargę kasacyjną Sąd Najwyższy orzekł o kosztach postępowania kasacyjnego na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398<sup>21</sup> k.p.c. oraz § 6 pkt. 7 w zw. z 13 ust. 4 pkt. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r., poz. 461).